

Майката на бунтовниците

Живот, отдаден на свободата (1812 – 1893)

Хрониката на един живот, станал легенда.

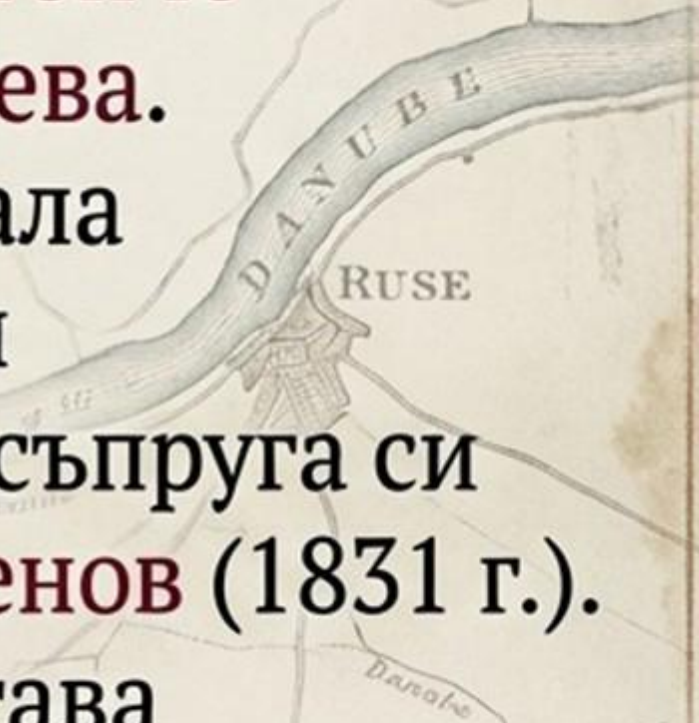
**„Баба Тонка е едва ли не единствената жена
между българския народ, която е спомогнала
най-много в бунтовническите ни движения...
Тя е жена с весел и шеговит характер.
Обстоятелствата я научили и на тая проста
истина, че ако човек знае и умее, то много
може да спечели пред простодушните турци.“**

— Захарий Стоянов,
„Записки по българските въстания“

От село Червен до сърцето на Русе

- **Произход:** Родена през 1812 г. (или 1814 г.) в с. Червен. Дъщеря на **Тончо Поставчията** и **Минка Тончева**.
- **Характер:** „Жена, надраснала тогавашните патриархални разбирания.“ Сама избира съпруга си си – търговеца **Тихо Обретенов** (1831 г.).
- **Атмосферата:** Домът им става „Арсеналът“ на революцията. Чест гост е **Георги Сава Раковски**, който запалва искрата за свобода в семейството.

Династията на непокорните

Тихо и Тонка Обретенoви

Петър
(1840-1868)

Загива в
четата на
Хаджи
Димитър.

Ангел
(1837-1894)
Заточеник в
Диарбекир.

Никола
(1849-1939)
Апостол,
Ботев четник,
заточеник.

Георги
(1849-1876)
Апостол,
загива в
Априлското
въстание.

Петрана
(?-1880)
Ушива
знамето на
Червеноводската
чета.

Анастасия
(1860-1926)
Съпруга на
Захарий
Стоянов,
куриер.

Атанас
Отговаря за
тайната
поща и
оръжията.

1868: Първата кръв

- Лятото на 1868 г. Синовете Петър и Ангел се включват в четата на Хаджи Димитър и Стефан Караджа.
- Четата е разбита. Петър загива в битка в Балкана. Ангел е заловен и докаран в Русе, окован във вериги.
- Градът е в ужас. Глави на четници се разнасят из улиците. Съседите хулят Тонка, че синовете ѝ са тръгнали по „кривия път“.

Театърът на една майка

За да получи достъп до затвора, Тонка разиграва спектакъл пред заптиетата. Вместо да плаче, тя започва да хока сина си Ангел и заловените четници.

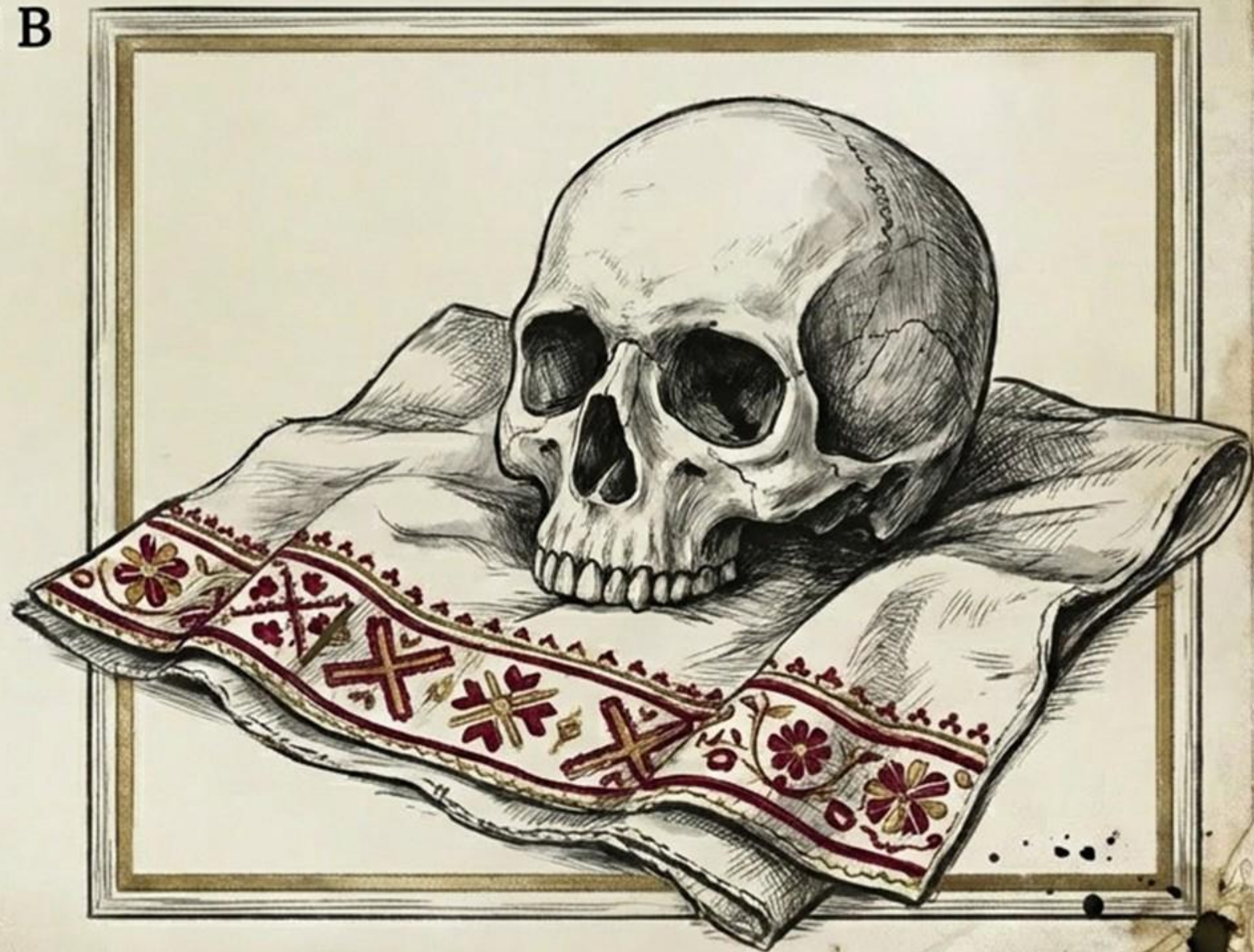
„Как ти посмя да станеш царски душманин! Нали знаеш, че българинът е роден вечно да бъде роб?“

Турците, впечатлени от „лоялността“ ѝ, ѝ позволяват да посещава затвора свободно. Тя се превръща във връзката на затворниците с външния свят, носейки храна и дрехи.

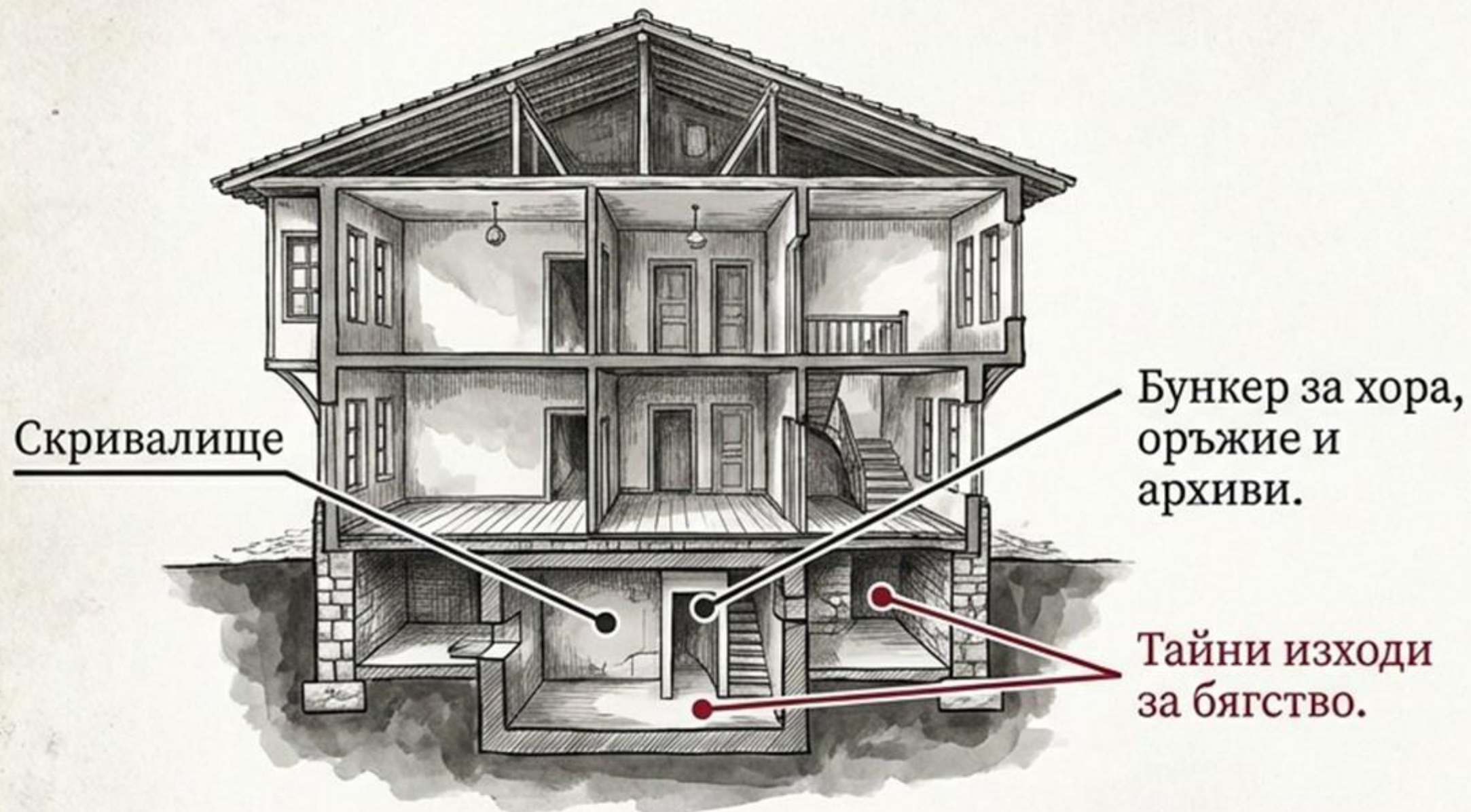

Свещената реликва

Стефан Караджа е обесен в Русе. **Тонка** успява да подкупи гробарите и бележи гроба с **таен знак** (старобългарската буква буква „он“ - 8). По-късно тайно изравя черепа на войводата, **измива го с вино** и го крие в дома си като икона.

Подземието на свободата

Тактиката

„Пияната“ баба:
Когато заптиетата
обграждат дома, Тонка
се **преструва на пияна**
и вдига скандал на
улицата, за да отвлече
вниманието, докато
трима апостоли бягат
през задния двор.

„Вие да сте живи, той откога умря!“
(Лъжата пред заптиетата, търсеци Панайот Волов)

Войната на дъщерите

Революцията не е само мъжко дело.

Петрана Обретенова: Ушива знамето на Червеноводската чета (1875). След разгрома е принудена да бяга във Влашко.

Анастасия Обретенова: Пренася оръжие под дрехите си и помага в логистиката на Русенския комитет.

Април 1876: Тежката цена

Георги Обретенов: Загива като апостол в Сливенско. Главата му е отрязана и разнасяна на кол.

Никола Обретенов: Заловен в Ботевата чета и осъден на заточение в Мала Азия.

Домът: Отново е щаб на въстанието, но цената е огромна.

*“Четирима сина загубих!
Двамата са в гроба, а другите полуживи.
Но още четирима да имах, пак ще ги
накарам да носят българското знаме
със златния лъв!”*

— Баба Тонка Обретенкова.

1878: Завръщането

Русе е свободен.
Синове Ангел и
Никола се връщат
от заточението
в ОКОВИ.

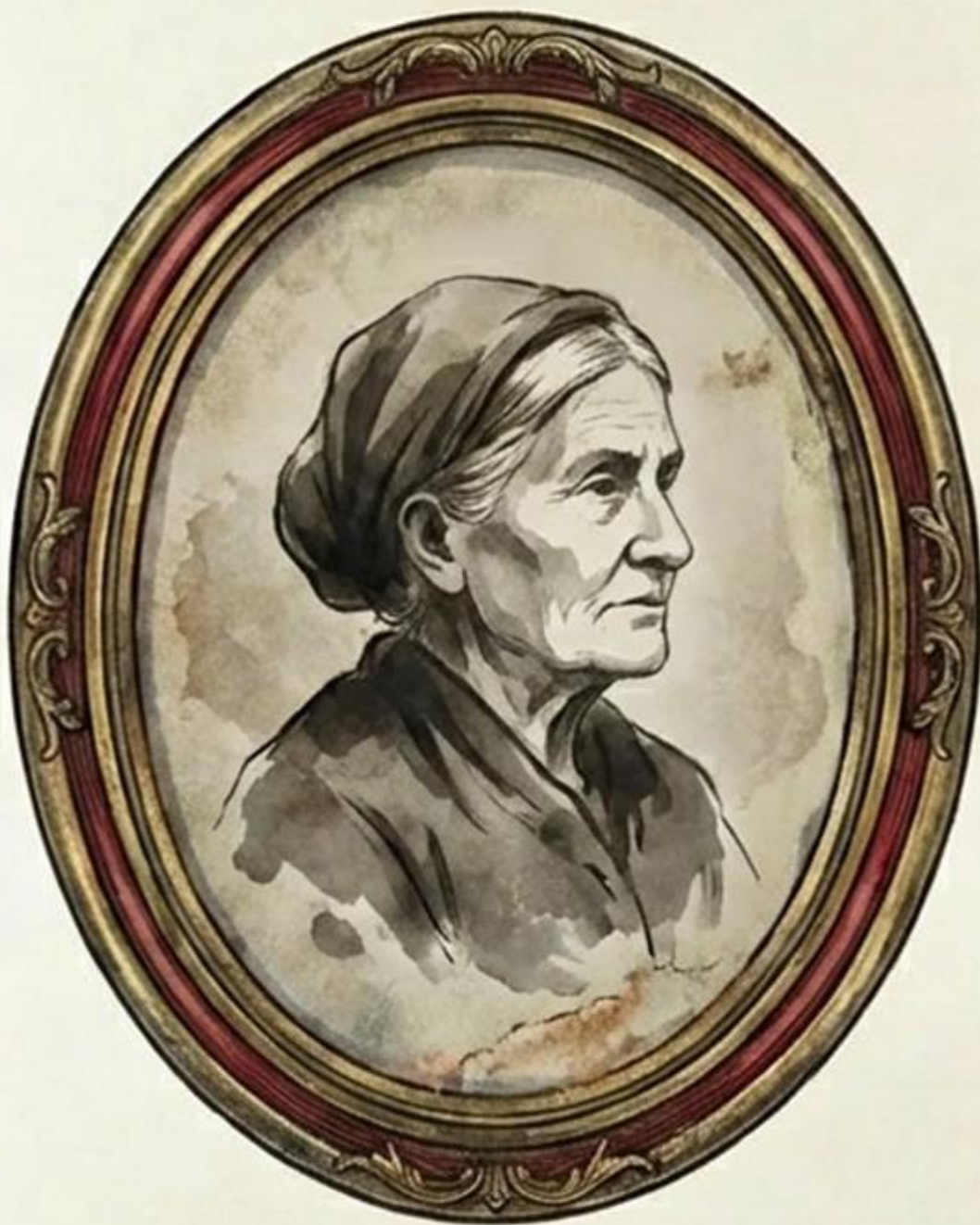
Посрещането:
В дома на
Обретенови
свири музика.
Баба Тонка изнася
запазения череп
на Стефан
Караджа.

„Музиката ви свири за Хаджи Димитра,
а това е главата на Стефан Караджа.“

“Свободна и горда”

Благотворителност:
Държавата ѝ отпуска пенсия, но тя я дарява за учебници на бедни ученици.

Завет: Живее скромно, отказвайки да осребри героизма си.

Краят:
Умира на 27 март 1893 г. Захарий Стоянов, нейният зет, пише прочувствени думи за „Баба Тонка“, с което име тя остава в историята.

1944: Сянката на историята

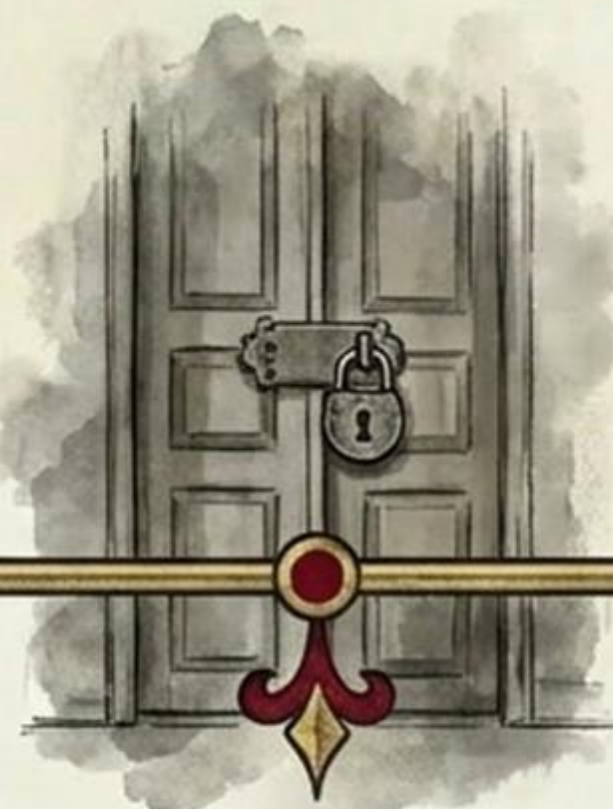

След 9 септември 1944 г. родът на освободителите става жертва на „Народния съд“.

Жертвите: Внучката на Баба Тонка — Тонка Просеничкова и съпругът ѝ Нико Просеничков са убити без съд и присъда.

Иронията: Потомците на жената, дала всичко за свободата на България, са унищожени от новата власт. Гробът им е неизвестен.

Домът като памет

1908

Построена е къщата на Никола Обретенов.

1958

Открит е музей „Баба Тонка“.

1992

Музеят е затворен.

2015

Музеят отваря врати отново.

Черепът на Караджата и до днес може да се види там.

Свещена икона

Тонка Обретеннова не държи пушка,
но държи духа на революцията. Тя
е логистичният център, банката,
болницата и съвестта на борбата.

*„Ще минат години... над всичко
това сянката на Баба Тонка ще
изпъкне като свещена икона от
времената на народна печал.“*

— Замфир Арборе, 1891 г.

Източници

- Захарий Стоянов, „Записки по българските въстания“
- Регионален исторически музей - Русе
- Българска история (bulgarianhistory.org)
- „Потомците на баба Тонка и Народният съд“ (Веселина Антонова / БНС)
- Black Sea Puzzles & Actualno Svishtov

